

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

KUN, Tibor

Barbarizmus és integrizmus

Eredeti közlés/Original publication:

Klió, 1997, 6. évf., 3. sz., 7–11. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.121

Dátum/Date: 2012. szeptember/September 5.

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

Kun, Tibor: Barbarizmus és integrizmus, *AHU MATT*, 2012, pp. 1–6. old.,

No. 000.000.121, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Országos nagy könyvtárak

Kulcsszavak/Key words

Algéria irodalma, Rachid Mimouni, Iszlám Üdvözülés Frontja, integrizmus, iszlámizmus, iszlám szélsőségesek,

Algerian literature, FIS, Front islamique du salut, Islamic Salvation Front, integrism, islamism, islamic extremists

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM-
és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL
PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,

COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATION

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adatbázisban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatást, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

BARBARIZMUS ÉS INTEGRIZMUS

Kun Tibor

Rachid Mimouni a mai francia nyelvű algériai irodalom egyik vezéralakja. 1945-ben szegényparaszti családban született. Származása alapján és a kor szokásainak megfelelően elvileg neki is szülei, nagyszülei nyomora jutott volna. Írástudatlan édesapja azonban mindent megtett azért, hogy beteges, törékeny alkatú fia iskolába járhasson. Így főiskolát végzett kutató lett, majd Montrealban tanult. Hazatérve tanított.

Izgalmas, szép, realista, időnként naturalisztikus beállítottságú regényeiben, novelláiban (*Le fleuve détourné* – Elterelt folyó, *Tombéza*, *L'honneur de la tribu* – A törzs tisztessége, *La ceinture de l'ogresse* – A szörnyasszony öve, *Une peine à vivre* – Az élet kínja) azoknak állít emléket, akiket a hagyományos muzulmán társadalom vagy a gyarmatosító francia hatóságok, a hadsereg emberileg, fizikailag, erkölcsileg, anyagilag megaláz, megsemmisít, kizsákmányol, lehetetlenné téve minden vonatkozásban életüket. Különösen kegyetlen iróniával pellengérezi ki azokat, akik a régi, hagyományos értékrendet akarják visszaállítani. Mimouni ugyanis a *modernség* híve, s mint értelmiségi – azon belül író, akire, saját bevallása szerint Alain-Fournier *Le Grand Meaulnes* és az ugyancsak algériai Yacine Kateb *Nedjma* c. regényei voltak legnagyobb hatással – kötelességének tartja, hogy harcoljon minden olyan erő ellen, amely az értelmes modernizmussal szembeszáll. Egy 1993-ban készült tv-interjúban így vall a modernség algériai helyzetéről, az értelmiség ezzel kapcsolatos feladatáról:

„Alapjaiban véve, a népességet és a közgondolkodást illetően, megmaradtunk a középkor, a mágia szintjén. Az emberek még nem értik a modernséget. Az értelmiségiek feladata, hogy megmagyarázzák azt; az értelmiségiek feladata, hogy elérjék: a tiszta Iszlám ne sodródjék az integrizmus felé”.

Mimouni itt elemzett könyvében azt a mozgalmat magyarázza, elemzi, amely a *FIS* (*Front islamique du salut* – *Iszlám üdvözülés frontja*) képében jelent meg, és megpróbálja a világ figyelmét felhívni mindazokra a veszélyekre, amelyeket az mind Algéria, mind a Nyugat számára jelent.

* * *

A *FIS* mint szervezeti egység valami „homályos” dolog, mondja a szerző. Egyetlen orgánuma a kooptált sejkékből álló konzultatív tanács, amelynek sok tagjáról, működéséről szinte semmit nem tudunk, már csak azért sem, mert ülései zárt ajtók mögött zajlanak, titkos helyeken, meghatározatlan napirenddel. A hierarchiában általában a legvehemensebb imámok, prédikátorok kapják és viszik a vezető szerepet.

Az integristák – minden alkalmazkodási képességük ellenére – sem hajlandók arra, hogy a középkor óta végbement gazdasági és társadalmi változásokat beilleszték világképükbe; egyetlen céljuk, hogy visszatérjenek az Iszlám eredeti tisztaságához, annak a VII. századi Arábiában létezett formájához. Mereven elutasítják a tudományos eredményeket, nézeteket, ítéleteket.

Különösen nagy erővel támadják a *nőket*. Mimouni így jellemzi viselkedésüket ezen a téren:

„Az iszlámisták számára a nő – kényszerképzet, úgy mint Hitler számára a zsidók voltak. Minden kín és gyötrelem forrása”.

Kimutatja, hogy ez a kép még az iszlám előtti korban gyökerezik, amikor a nőkkel az akkori férfiak azt csinálhattak, amit akartak. Majd leírja, hogy „e szibariták mai leszármazottai” mit csinálnak a nőkkel: kihasználva a modern kor közlekedési előnyeit – mert azokat azért nem vetik el, ha saját magukról van szó –, repülön mennek olyan helyekre a világban, ahol nem mézzel csordogáló folyókat kóstolgatnak – azzal nem tudnának mit csinálni! –, hanem whiskyt, az „igazhívők számára fönntartott hurik” társaságában. Háremeiket a legszegényebb országokban vásárolt fiatal lányokkal töltik föl, s különös előszerezzéssel keresik fel Kairót, ahol más irányú kapcsolataikat ottani fiatal fiúkon élük ki.

Megdöböntő képet fest a *gyermekbefogadás* helyzetéről. Saját, személyes tapasztalataira hivatkozva mondja el, hogy több százezer, házasságon kívül született csecsemőt helyeztek el menhelyeken, ezek állapota katasztrofális mind anyagi, mind erkölcsi tekintetben. Azokat a leányanyákat pedig, akik ilyen helyeken szülnék, „természetesen” kurváknak tekintik, és a személyzet tagjai úgy is bánnak velük.

Az 1966-os és 1972-es családjogi törvények elbuktak, a Chadli elnök által 1984-ben aláírt ilyen jellegű törvény is botrányos, és embertelen helyzetbe hozta az elvált asszonyokat.

Az integrizmus megátalkodott ellensége az értelmiségnek, amelynek egyedüli szerepe – szerinte – az kellene legyen, hogy az isteni üzenet megismerését elmélyítse. Az emberrel foglalkozó tanok alapvetően gyanúsak, az egyetemisták nem ismerik meg Freudot, Darwint, Marxot.

Katasztrofális az integristák *gazdasági elmélete*. Mimouni jogosan kételkedve teszi fel a kérdést: vajon a roppant mértékben eladósodott Algéria dacolhat-e a Nemzetközi Valutaalappal adósságai visszafizetése tekintetében? Részletesen elemzi az algériaiak bel- és külföldi feketekereskedelmét, ötletgazdagságát, hogyan szerezzék be a hiányzó árucikkeket. Megismerkedhetünk a Franciaországba induló repülőjáratokkal, amelyeken az algériaiak sötét ügyleteiket intézik. Meghökkenítő ismereteket kapunk kínzó „könyvéhségük”-ről: pl. valóságos rohamot intéztek az algériai könyvkiállítás könyveinek megszerzéséért – igaz, az itt „szerzett” könyveket, elsősorban a gazdagon illusztrált enciklopédiákat azután a Szajna-parti könyvárusoknál találhattuk meg, ugyanis ott adták el őket jó pénzért!...

A sötét algériai realitás bemutatása után azokat a *politikai szereplőket* veszi szemügyre, akik az országot idáig juttatták.

A marxista kultúrájú Boumediene az iparosítás mindenhatóságában bízott, a fogyasztás és mindenfajta infrastruktúra (kórházak, vasút, lakásépítés stb.) elsorvasztá-

sa mellett. A hivatalos ideológia terjesztésébe a mecseteket is bevonták; innen azonban az életükkel és a hivatalos politikával elégedetlen, és ez utóbbiból kiábrándult hívők kivonultak az építés alatt lévő, ellenőrizetlen mecsetekbe, amelyek azután az „integrista mozgalom keresztelomedencéi” lettek. Chadli szétverte az állami vállalatokat, majd irtó hadjáratot indított elődje, Boumediene emberei ellen. E harcba bevonta a szélsőséges iszlámistákat; ez utóbbiakat azután az 1980-as kabíliai felkelés megfékezésére is bevetette. Cserébe e szélsőséges elemek egyre nagyobb beleszólást kaptak a politikai életbe, illetve elérték, hogy az oktatásban az arab nyelv legyen a vezető szerep, valamint, hogy liberalizálják a mecsetépítkezéseket.

Ugyanekkor megdöbbentő méretekben elmélyült a *szakadék gazdagok és szegények között*. A két világ egymás közelségében élt, a hatalom semmit sem tett az iszonyatos életszínvonalbeli különbségek megszüntetésére, sőt még enyhítésére sem. Az eredmény: a szegények tömegei az egyenlőséget hirdető iszlám szélsőségekre szavaztak. 1988-tól azután, amikor Chadli engedélyezte a többpártrendszert, az integristák már törvényesen követelheték részüket a hatalomból, amit meg is kaptak. A folytatás ismert: terror, gyilkosságok, gyújtogatások, a nők és az értelmiségiek elleni gyűlölettel teli terrorcselekmények, amelyeket e szélsőséges iszlámisták vittek-visznek véghez.

Ebben az egész történelmi folyamatban az *értelmiség* meglehetősen szomorú és lehangoló szerepet játszott: tagjai hol az egyik, hol a másik győztes tábornok dicsőítettek, majd – amikor gyakorlatilag az ő védelmükre is – a hadsereg 1989-ben átvette a hatalmat, azt kezdték támadni, s a szükséges egységes fellépés helyett számtalan irányzatra szakadtak, a szélsőséges iszlámisták malmára hajtva a vizet. Mimouni szerint ugyanez a helyzet állt elő 1991 júniusában is, amikor a hadsereg megint az utcára vonult az integristákkal szemben az *értelmiség* védelmében is – ez azonban elfeledni látszott, milyen sorsot szántak neki a szélsőségeseknek...

Mindezek eredményeképpen az ország ma a teljes káoszban él, minden szabályt és értéket megsemmisítettek, már senki nem hisz semmiben, és ez valamennyi társadalmi osztályra és kategóriára érvényes. Az emberek próbálnak menekülni, ostromolják a külföldi nagykövetségeket, hogy úti okmányokhoz jussanak.

A *pied-noir*-ok távozása súlyos zavarokat okozott mind a technikai berendezések, felszerelések üzemeltetésében, mind az oktatásban, ez utóbbi területen az arab nyelv elsőbbségét hirdették, s elvetették a francia–arab kétnyelvűség létjogosultságát. Mindezek eredménye: az emberek végtelenül tudatlanok, a legegyszerűbb technikai eszközökhöz sem értenek, képtelenek azokat javítani vagy cserélni, a gyerekeket nem viszik múzeumokba, a művészi értékeket semmibe veszik: a tudatlanság butasággal párosul.

A *demográfiai robbanás* a városok túlnépesedéséhez vezetett, az ennek orvoslására hivatott építkezésekben is anarchia, káosz uralkodik, gyakorlatilag nincs városrendezés, tervezés. A szerző még azt is megkérdezi „nem ez-e (ti. a demográfiai robbanás) Algéria minden bajának eredete?” A megművelhető földterületek mennyisége állandóan csökken, néhány év múlva nem lesz elegendő a lakosság számára, és kb. ötven esztendő múlva nem lesz elegendő víz!

S a *demokrácia*! Elmeséli, hogyan „szavazott” egyszer, az idő előtt lezárt szavazóhelyiségben, ahol azután bevallották neki, hogy tulajdonképpen – már szavaztak

helyette, sőt, negyven nő nem-szavazatát is kicserélték! Általában, elejétől kezdve csalások, erőszakos megnyilvánulások kísérték a „szavazásokat”. És itt is a nép tudatlanságát, butaságát használták ki: az emberek nem értették a bonyolult választási procedura lényegét, alapvető értelmét.

Végül is, amit az algériaiak az állammal kapcsolatban alaposan megtapasztalhattak, az annak elnyomó szerepe. Mimouni felteszi a kérdést:

„Nem óvatlanság-e egy diktatórikus rendszerből a demokráciába úgy átlépni, hogy nincs meg a kellő átmeneti időszak?”

A szerző a Nyugatot sem kíméli: szerinte az úgy szemlélte az algériai eseményeket, mint az az orvos, akit inkább érdekel a páciense betegsége, semmint annak állapota; a nyugatiaknak mindez csak „kitűnő tanulmánytéma”. Pedig elgondolkodhatnának azokon a párhuzamokon, amelyeket a FIS és az integrizmus, valamint az *olasz fasizmus* és a *német náciizmus*, illetve a *kínai kulturális forradalom* és a *vörös khmerek* rendszerei között lehet fölfedezni. De a Nyugat csak veszteségben és haszonban gondolkodik, nem pedig emberek millióinak életében. S figyelmezteti a „kényelmesen berendezkedett nyugatiakat” arra, mi várt volna rájuk az integrizmus győzelme esetén Algériában – ezt érdemes szó szerint idézni:

„Először a kicsiny Tunézián csattant volna össze az algériai és líbiai állkapocs. Megvalósult volna az egybeolvadás Szudánnal. Majd Egyiptomot kerítették volna be. Így láhattuk volna, hogyan formázódik újjá, egy kirakós játék darabjaiként, a hajdani muzulmán birodalom. Pakisztán és Irak együttműködése lehetővé tenné az atombomba kifejlesztését. Nyílt konfliktus esetén legelőször Dél-Európa országait hálózna be a terroristák... A túszedések minden bizonnyal megsokszorozódnának...”

Mimouni mindezek mellett hangsúlyozza: nem Allah vallását vádolja, hanem azt az interpretációt, amelyet egy szélsőséges mozgalom ad róla. „Az integrizmus szélhámosság. Diszkreditálja Mohamed üzenetét”. Sajnálja, hogy Algéria két legaktívabb politikai ereje semmiben sem képes közös nevezőre jutni, s így „az egyszerű emberi találmányú demokráciának át kell engednie a terepet az égi törvényeknek”.

Összegzőképpen elmondhatjuk a könyvről: Rachid Mimouni nagyon éles hangon támadja az algériai politikai-társadalmi valóságot, felfedve annak igen sok, általunk eddig nem ismert árnyoldalát, háttérfiguráját, eseményét. Állásfoglalása, elkötelezettsége a *modernizmus mellett, a retrográd iszlám szélsőségekkel szemben* nyílt, gyakorlatilag visszavonhatatlan, megmásíthatatlan; a saját maga által az értelmiségiek elé támasztott követelményeket így tehát teljesítette.

Különösen megfontolandó mindaz, amit mond, egyrészt a többi értelmiségi, másrészt a Nyugat számára, de elgondolkodhat rajta minden más olyan társadalmi és politikai rendszer, amelynek bármilyen nemű – politikai vagy gazdasági – diktatúra és a demokrácia között kell választania. Napjaink rohamosan változó világában ugyanis hasonló helyzettel igen sok népnek, civilizációnak kell számolnia, és senki nem engedheti meg magának azt a kijelentést: ez nálunk nem történhet meg!

(Rachid Mimouni: *De la barbarie en général et de l'intégrisme en particulier* (A barbárságról általában és az integrizmusról különösen), 1992, Paris, Belfond – Le pré aux clercs)